

การแปลบทเพลงจากมิวสิคัลภาษาเยอรมันเรื่อง *Tanz der Vampire*

พัทธ์ธีรา ก่อเกียรติ โชติกา ทวีกุล และกรกช อัตตวิริยะนุภาพ*

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

*Corresponding author: attaviryanupap_k@su.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเกี่ยวกับการแปลเพลงภาษาเยอรมันเป็นภาษาไทยเพื่อใช้ขับร้องยังมีไม่มากนัก จึงควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาความเข้าใจในเรื่องนี้ งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการแปลบทเพลงจากมิวสิคัลเรื่อง *Tanz der Vampire* จากภาษาเยอรมันเป็นภาษาไทยเพื่อใช้ขับร้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำบทแปลเพลง 7 บทเพลงที่คัดเลือกมาโดยใช้หลักการแปลของ ปีเตอร์ โลว์ บันทีกเสียงร้องบทแปลเพลงและจัดทำเป็นอัลบั้มเพลง ตลอดจนศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ฟัง ผลการวิจัยพบว่า ในการแปลบทเพลงทั้ง 7 บทเพลง มีการปรับให้เหมาะสมในแต่ละบริบท โดยคำนึงถึงความสามารถนำไปใช้ขับร้องจริงได้เป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันก็ยังรักษาการสื่อความหมาย ความเป็นธรรมชาติ จังหวะ และสัมผัสให้ใกล้เคียงต้นฉบับมากที่สุด ซึ่งการแปลตามตัวหรือตามโครงสร้างของภาษาต้นฉบับนั้น อาจไม่สามารถนำมาใช้ขับร้องได้ เนื่องจากความแตกต่างของภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง ในกระบวนการแปลยังพบว่าส่วนใหญ่มีการใช้เทคนิคการสลับตำแหน่งคำเพื่อให้บทแปลเพลงสามารถนำไปขับร้องได้อย่างเป็นธรรมชาติ และสื่อสารความรู้สึกของเพลงให้มีความใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด ผลการประเมินโดยผู้ฟังพบว่า ทุกบทแปลนั้นสามารถเข้าใจได้ง่าย มีความไพเราะ สามารถสื่อให้ผู้ฟังเข้าใจและรับรู้ถึงบุคลิกของตัวละครได้ แต่ควรปรับปรุงด้านการเลือกคำให้มีเสียงวรรณยุกต์สอดคล้องกับทำนองเพลงโดยยังสามารถสื่อความหมายตามหลักภาษาไทยได้และไม่ผิดเพี้ยนจนก่อให้เกิดความสับสนต่อผู้ฟัง เพื่อเพิ่มความไพเราะของบทเพลงมากยิ่งขึ้น ข้อค้นพบที่ได้สามารถนำไปใช้ในการเผยแพร่มิวสิคัลจากภาษาต่างประเทศโดยการแปลเป็นภาษาไทย

คำสำคัญ : 1. การแปลเพลงเพื่อใช้ร้อง 2. เพลงประกอบมิวสิคัล 3. มิวสิคัลเรื่อง *Tanz der Vampire*
4. หลักการแปลเพลงหำประการของ ปีเตอร์ โลว์

Translation of selected songs from the German musical *Tanz der Vampire*

Pattera Korkiat, Chotika Taweekul, and Korakoch Attaviriyapap^{*}
Faculty of Arts, Silpakorn University, Nakhon Pathom 73000, Thailand
^{*}Corresponding author: attaviriyapap_k@su.ac.th

Abstract

Research on the singable translation of German songs into Thai remains limited; therefore, greater understanding of this area should be encouraged. This study investigates the translation of selected songs from the musical *Tanz der Vampire* (Dance of the Vampires) from German into Thai for singing purposes. The objectives of the study are to produce Thai translations of seven selected songs based on Peter Low's Pentathlon model, record vocal performances of the translated songs and compile them into an album, and examine listeners' opinions toward the translated versions. The findings indicate that the translation of all seven songs required contextual adaptation with priority given to singability. At the same time, the translations seek to preserve meaning, naturalness, rhythm, and rhyme in order to remain as close as possible to the original compositions. Literal or structurally direct translation is often unsuitable for singing due to differences between the source and the target language. The study also finds that word repositioning is frequently employed to enable the translated lyrics to be sung naturally while conveying the emotional tone and essence of the original songs. The evaluation results from listeners indicate that all translated songs are easy to understand, melodious, and effective in communicating the personalities of the characters. However, improvements in word selection are recommended to ensure that tonal patterns align more closely with the melody while maintaining accurate meaning in Thai and avoiding potential confusion among listeners. Such adjustments may further enhance the musicality of the translated songs. The findings of this study may contribute to promoting foreign-language musicals through Thai translations.

Keywords: 1. Singable song translation 2. Musical songs 3. *Tanz der Vampire*
4. Peter Low's Pentathlon model

บทนำ

มิวสิกัลหรือละครเพลงในภาษาไทยถือเป็นศาสตร์และศิลป์ที่รวบรวมศิลปะหลากหลายแขนงไว้ด้วยกัน (Pripwai, 2015) ไม่ว่าจะเป็นการเต้น การแสดง หรือดนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินเนื้อเรื่องผ่านบทเพลง มิวสิกัลถือเป็นศิลปะการแสดงที่แพร่หลายไปทั่วโลก โดยได้รับการจัดแสดงทั้งในโรงละครชั้นนำและในเวทีสำคัญระดับนานาชาติ ที่มีทุนสร้างสูง อย่างเวสต์เอนด์ในลอนดอน และละครบรอดเวย์ในนิวยอร์กซิตีหรือโรงละครพริ้นซ์ที่เล็งลงมา รวมไปถึงการแสดงท้องถิ่น ทั่วละครเพลง หรือการแสดงสมัครเล่นในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ มิวสิกัลในประเทศอังกฤษและภูมิภาคอเมริกาเหนือมีความโดดเด่นและมีอิทธิพลต่อวงการศิลปะการแสดงทั่วโลก โดยเฉพาะในภูมิภาคยุโรป ละตินอเมริกา และเอเชีย (Pitchayakamin, 2021) หนึ่งในนั้นได้แก่ มิวสิกัลเรื่อง *Tanz der Vampire*

มิวสิกัลเรื่อง *Tanz der Vampire* หรือ *Dance of the Vampires* ในภาษาอังกฤษ เป็นมิวสิกัลที่ได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างมาจากภาพยนตร์เรื่อง *The Fearless Vampire Killers* ที่กำกับโดย Roman Polanski ซึ่งเป็นภาพยนตร์ภาษาอังกฤษที่ออกฉายครั้งแรกในปี ค.ศ. 1967 ต่อมา Michael Kunze และ Jim Steinman ที่เป็นผู้ประพันธ์เนื้อร้องและทำนองเพลง ได้นำแรงบันดาลใจจากภาพยนตร์เรื่องนี้มาดัดแปลงเพื่อสร้างเป็นมิวสิกัลเวอร์ชันภาษาเยอรมันเรื่อง *Tanz der Vampire* (musicalONE, n.d.)

มิวสิกัลเรื่อง *Tanz der Vampire* ได้รับความนิยมและโด่งดังอย่างมากในยุโรปและมีการจัดแสดงอย่างแพร่หลายไปทั่วโลก เช่น ในประเทศเยอรมนี ประเทศออสเตรีย ประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น ประเทศรัสเซีย ฯลฯ หัวใจสำคัญของมิวสิกัล คือ เพลง ที่เป็นสื่อกลางในการแสดงและนำเสนอความคิดของตัวละครที่ส่งออกไปสู่ผู้ชมผ่านบทเพลง แต่ก็พบว่ามียุทธศาสตร์สำคัญประการหนึ่ง คือ กำแพงด้านภาษา (Yang, 2013) ถึงแม้ว่ามิวสิกัลเรื่อง *Tanz der Vampire* ได้ถูกนำไปจัดแสดงในหลายประเทศและถูกจัดทำบทแปลในหลายภาษา แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์จัดทำบทเพลงแปลเป็นเวอร์ชันภาษาไทย ผู้วิจัยจึงเลือกมิวสิกัลเรื่องนี้เนื่องจากมีชื่อเสียงระดับนานาชาติ เนื้อหาของเรื่องมีความน่าสนใจ ถ่ายทอดอารมณ์ของตัวละครผ่านบทเพลงได้อย่างชัดเจน และเหมาะสมต่อการศึกษากฎการประยุกต์ใช้หลักการแปลเพลงเพื่อการขับร้องในบริบทภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางในการแปลบทเพลงจากมิวสิกัลเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

มิวสิกัลเรื่อง *Tanz der Vampire* โดยปกติแล้วจะมีความยาวประมาณ 2 ชั่วโมง และมีบทเพลงประกอบมิวสิกัลทั้งหมด 29 บทเพลง แต่เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นโครงการนำร่อง ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะจัดทำบทแปลเพลงเพียงแค่ 7 บทเพลงจากมิวสิกัลดังกล่าว โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกบทเพลง คือ เลือกเพลงที่นางเอกมีส่วนร่วมในการร้องเพลง และร่วมแสดงกับตัวละครหลักในเรื่อง จากนั้นจึงจะสร้างสรรค์บทแปลและทดลองนำบทแปลที่บันทึกเสียงร้องแล้วไปให้กลุ่มผู้ฟังชาวไทยฟัง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจัดทำบทแปลเพลงทั้ง 7 บทเพลงที่คัดเลือกมาโดยใช้หลักการแปลห้าประการของ ปีเตอร์ โลว์
2. เพื่อบันทึกเสียงร้องบทแปลเพลงและจัดทำเป็นอัลบั้มเพลง
3. เพื่อจัดแสดงอัลบั้มเพลงให้กลุ่มผู้ฟังทดลองฟังและประเมินผล

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใน 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ หลักการแปลเพลงห้าประการของ ปีเตอร์ โลว์ (Low, 2017) และงานวิจัยเกี่ยวกับการแปลเพลง

1. หลักการแปลเพลงห้าประการของ ปีเตอร์ โลว์ (Pentathlon approach to translating song) มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการแปลเพลงห้าประการ ดังนี้

1.1 Singability (การสามารถนำไปใช้ขับร้องได้) ในที่นี้หมายถึงความง่ายในการเปล่งเสียงหรือเนื้อร้องที่ได้รับการแปลนั้นสามารถนำมาขับร้องได้ ปีเตอร์ โลว์ ได้แจกแจงปัจจัยไว้ดังนี้ ประการแรก การใช้พยัญชนะปลายเปิด พยางค์ที่ประกอบด้วยพยัญชนะและสระ จะออกเสียงได้ดีกว่าพยางค์ที่มีพยัญชนะท้ายเป็นตัวสะกด ประการที่สอง พยัญชนะควบกล้ำ ปีเตอร์ โลว์ ได้กล่าวไว้ว่าพยัญชนะควบกล้ำจะขับร้องได้ไม่ดีเท่าพยัญชนะเดี่ยว ประการที่สาม เสียงสระ เป็นหนึ่งสิ่งที่ทำให้การขับร้องง่ายขึ้น สระเปิด (open vowels) เหมาะกับโน้ตเสียงสูง และสระปิด (closed vowels) เหมาะกับโน้ตเสียงต่ำ การใช้สระเสียงยาวเหมาะกับโน้ตที่มีเสียงยาว และการใช้สระเสียงสั้นเหมาะกับโน้ตที่มีเสียงสั้น

1.2 Sense (การสื่อความหมาย) ในการแปล ผู้แปลจะต้องถ่ายทอดความหมายของเพลงโดยไม่ละเว้น เปลี่ยนแปลง

หรือเพิ่มเติม ทั้งนี้ ในการแปลบทเพลงจะมีความยืดหยุ่นที่มากกว่าตัวบทแปลประเภทอื่น แต่ไม่ได้หมายความว่า จะต้องละเลยความหมายของภาษาต้นฉบับ เนื่องจากคุณค่าของบทเพลงขึ้นอยู่กับความหมายของเนื้อร้องด้วยเช่นกัน ปีเตอร์ โลว์ จึงได้เสนอแนวทางในกรณีที่ผู้แปลไม่สามารถแปลคำ ๆ นั้นได้ตรงตัว เช่น การใช้คำพ้องความหมายที่ใกล้เคียง (near-synonyms)

1.3 Naturalness (ความเป็นธรรมชาติ) คือ การที่ผู้แปลจะต้องถ่ายทอดบทแปลอย่างเป็นธรรมชาติ โดยมีการคำนึงถึงระดับภาษาและลำดับคำ ซึ่งตัวนักร้องพบว่าบทเพลงที่ถูกแปลออกมาอย่างไม่มีความเป็นธรรมชาตินั้นมีความยากที่จะขับร้อง เช่น การสลับลำดับคำ ซึ่งส่งผลให้ผู้ฟังต้องใช้เวลาในการประมวลผลเพิ่มมากขึ้นและส่งผลที่ไม่ดีนัก สำหรับตัวบทประเภทเพลงที่มีระยะเวลาที่จำกัด

1.4 Rhythm (จังหวะ) นักแปลที่ดีจะต้องเคารพองค์ประกอบดนตรีตามต้นฉบับ ปีเตอร์ โลว์ เชื่อว่าการจัดทำบทแปลที่มีจำนวนพยางค์เท่ากับต้นฉบับนั้นเป็นเรื่องที่พึงกระทำ ทั้งนี้ก็จะต้องมีความยืดหยุ่นได้โดยการเพิ่มหรือตัดทอนพยางค์เพื่อแลกเปลี่ยนเงื่อนไขทางเสียงและลำดับคำที่เป็นธรรมชาติ ปีเตอร์ โลว์ เสนอว่าผู้แปลจะต้องคำนึงถึงตำแหน่งในการร้องด้วย หากต้นฉบับเน้นที่พยางค์ใด บทแปลก็ควรเน้นที่พยางค์นั้นด้วย ตำแหน่งที่เหมาะสมในการเพิ่มพยางค์ นั่นก็คือ ตำแหน่งที่มีการเอื้อนเสียง ตำแหน่งที่สามารถลดหรือตัดทอนพยางค์ได้ คือ ตำแหน่งที่มีโน้ตซ้ำกัน

1.5 Rhyme (สัมผัส) ปีเตอร์ โลว์ กล่าวว่านักแปลควรมีความยืดหยุ่นในการรักษาสัมผัสของเนื้อร้อง แต่ไม่จำเป็นต้องรักษาสัมผัสทุกคู่เหมือนต้นฉบับ อย่างไรก็ตามควรพยายามรักษาสัมผัสให้ได้มากที่สุด โดยต้องคำนึงว่าจะไม่ไปกระทบกับปัจจัยอื่นที่กล่าวมาข้างต้น

2. งานวิจัยเกี่ยวกับการแปลเพลง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแปลเพลงนั้นมีจำนวนมาก อย่างไรก็ตามในบทความนี้จะขอเสนอเพียงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้โดยตรงเพียง 4 เรื่อง ตามลำดับเวลา ดังนี้

Wolf (2017) ได้ศึกษาตัวบทของภาษาปลายทางที่นำมาใช้ขับร้อง โดยมุ่งศึกษาบทบาทของ “การสามารถนำไปใช้ขับร้องได้” ในการแปลเพลงป๊อปในอัลบั้ม “Poem—Leonard Cohen in deutscher Sprache” โดย Misha G. Schoeneberg ทั้งนี้ได้คัดเลือก 17 บทเพลงที่ถูกเผยแพร่จากทั้งหมด 50 บทเพลง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ว่า “การสามารถ

นำไปใช้ขับร้องได้ (sangbarkeit; singability)” มีบทบาทสำคัญในการแปลเพลงในอัลบั้ม “Poem” หรือไม่ และผู้แปลใช้เกณฑ์หรือวิธีการใดในการจัดการปัญหาและความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับการแปลบทเพลงที่ต้องขับร้อง ซึ่งมีการเปรียบเทียบแนวทางการแปลเพลงตามหลักการแปลเพลงห้าประการของ ปีเตอร์ โลว์ (Pentathlon approach to translating song) ผลการวิจัยพบว่า ผู้แปลเน้นการแปลไปเพื่อการรักษา “โครงสร้างการสัมผัส (reimschema; rhyme scheme)” มากกว่า “การสามารถนำไปใช้ขับร้องได้” อย่างไรก็ตามคำร้องที่ถูกแปลนั้นยังสามารถร้องได้ในทุกกรณี กล่าวได้ว่าเมื่อใดที่ข้อความนั้นจะต้องถูกนำมาขับร้อง ผู้แปลต้องคำนึงถึงหลัก “การสามารถนำไปใช้ขับร้อง” อยู่เสมอ ในด้านของหลักการแปลเพลงห้าประการของ ปีเตอร์ โลว์ ผู้วิจัยกล่าวว่าเป็นเรื่องยากที่จะนำมาวิเคราะห์ แต่สามารถสรุปได้ว่า “จังหวะ (rhythm)” และ “ความเป็นธรรมชาติ (naturalness)” อาจจะสามารถนำมารวมเข้าด้วยกันได้ เนื่องจากการใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติมักจะถูกกำหนดโดยจังหวะของภาษา

Jing and Amini (2019) ศึกษาเรื่องปัญหาและวิธีการแก้ไขในการแปลเพลงภาพยนตร์ *Mulan* จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาจีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจกระบวนการแปลเนื้อเพลงโดยการวิเคราะห์หลักวิธีการแปลที่ปรากฏในเนื้อเพลง 4 เพลง จากภาพยนตร์ดิสเนย์เรื่อง *Mulan* ซึ่งเป็นการแปลบทเพลงจากต้นฉบับภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาจีนกลาง โดยที่ต้องคำนึงถึงจังหวะ ทำนอง จำนวนพยางค์และคำ การแปลแบบตรงตัว ภาษาภาพพจน์ การละเว้นคำ การแทรกคำ การเรียบเรียงใหม่ รวมถึงการถอดความที่สำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในกระบวนการแปลนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการเลือกคำศัพท์และโครงสร้างประโยคที่เหมาะสมและเพื่อให้การแปลมีความ “ตรงความเป็นจริง” ต่อรูปแบบและความหมายของต้นฉบับ และต้องถ่ายทอดข้อความได้อย่างสิ้นไหล และมีความเชื่อมโยงทางตรรกะอย่างสอดคล้อง นอกจากนี้ยังพบความท้าทายในการสะท้อนคำที่มีความหมายทางวัฒนธรรมในภาษาจีน เนื่องจากการพยายามที่จะรักษาความสมบูรณ์ของข้อความต้นฉบับอาจต้องทำให้มีการละเว้นหรือการเพิ่มคำบางส่วน การถอดความ (paraphrasing) ได้รับการระบุว่าเป็นวิธีที่พบได้บ่อยที่สุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุดสำหรับการแปลเนื้อเพลงจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาจีนเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ซึ่งต้องพึ่งพาแนวทางที่เหมาะสมของนักแปลอย่างมาก อีกทั้งยังต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ในการตัดสินใจที่ซับซ้อน

ณัฐจรัส จันทรหอม (Chanhom, 2020) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “กลวิธีการแปลเพลงเป็นภาษาไทย : กรณีศึกษาในบทเพลงจากภาพยนตร์การ์ตูนที่แปลโดย ธาณี พูนสุวรรณ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีและเทคนิคการแปลที่ ธาณี พูนสุวรรณ ใช้ในการแปลเพลงประกอบภาพยนตร์ของดิสนีย์ ทั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลจากเพลงที่ปรากฏในภาพยนตร์ทั้งหมด 25 บทเพลง และพบกลวิธีการแปล 4 กลวิธี คือ การแปลตรงตัว การแปลถ่ายทอดความหมาย การแปลอิสระ และการแปลแบบผสม นอกจากนี้ เมื่อพบปัญหาในการแปลจากกลวิธีที่กล่าวมาข้างต้น ก็ยังมีการนำ 6 เทคนิคการแปลมาใช้ นั่นก็คือ การแปลโดยเทคนิคการใช้คำทับศัพท์ การแปลโดยใช้เทคนิคการยืมคำจากภาษาบาลี-สันสกฤต การแปลโดยเทคนิคการตัดคำศัพท์ การแปลโดยเทคนิคการเติมคำ การแปลโดยใช้เทคนิคการคงรูปแบบเหมือนต้นฉบับ และการแปลโดยใช้เทคนิคการปรับเปลี่ยน และเมื่อนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีและเทคนิคการแปลพบความสัมพันธ์ทั้งสิ้น 8 ความสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า การแปลบทเพลงจากภาพยนตร์การ์ตูนที่แปลโดย ธาณี พูนสุวรรณ มีความแตกต่างจากการแปลของบุคคลอื่น เนื่องจากเป็นการแปลเพื่อนำมาใช้ในการขับร้อง ผู้แปลต้องคำนึงถึงจังหวะและทำนองที่ต้องสอดคล้องกับต้นฉบับ เนื่องจากเป็นการแปลเพลงจากภาพยนตร์ของดิสนีย์ที่มีเนื้อเรื่องของภาพยนตร์เข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้แปลไม่สามารถเลือกใช้กลวิธีและเทคนิคการแปลได้อย่างหลากหลาย ดังนั้น จากกลวิธีและเทคนิคการแปลเพลงเป็นภาษาไทยที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นผลให้บทเพลงสามารถนำมาขับร้องได้จริงโดยที่ยังคงความหมาย จังหวะ และทำนองของเพลงแต่ละเพลงไว้ได้อย่างครบถ้วน

กรกช อุตตวิริยะนุภาพ และคณะ (Attaviriyapunap et al., 2024) ศึกษาวิจัยการแปลเพลง “ดาวอักษร” ที่สามารถใช้ขับร้องได้จากภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ จำนวน 7 ภาษา (อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น จีน เกาหลี เวียดนาม) โดยวิเคราะห์กระบวนการแปลและบทแปลเพลงที่เกิดขึ้นในภาษาปลายทาง ตามหลักการแปลเพลงห้าประการของ ปีเตอร์ โลว์ ผลการวิจัยพบว่า บทแปลที่จัดทำขึ้นสะท้อนภาพความเหมือนและความแตกต่างของภาษาปลายทางอย่างเห็นได้ชัด ในส่วนของกลวิธีการแปลได้ครอบคลุมหลักการแปลของ ปีเตอร์ โลว์ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การสามารถ

นำไปใช้ร้องได้ การถ่ายทอดความหมาย ความเป็นธรรมชาติ จังหวะ และสัมผัส แต่ละภาษามีการจัดทำตามหลักการนี้มากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละมิติ แต่สามารถครอบคลุมมิติที่สำคัญที่สุดสองประการ คือ การสื่อความหมายและการนำไปใช้ขับร้องได้กับดนตรีต้นฉบับ โดยมีทั้งการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายคล้ายกัน การละหรือไม่แปล การเพิ่มคำ และการกำหนดแนวทางการแปลชื่อเฉพาะร่วมกัน ในงานวิจัยยังพบอีกว่าลักษณะสำคัญทางแบบลักษณ์ภาษาของภาษาปลายทางที่มีบทบาทสำคัญและส่งผลกระทบต่อการจัดทำบทแปล ได้แก่ ระบบเสียง การเรียงลำดับคำ การใช้สรรพนาม การผันรูปคำทางไวยากรณ์และการใช้คำนำหน้านาม โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ และการใช้ประโยคคำถามเชิงวรรณศิลป์

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า แม้จะมีการศึกษาวิจัยการแปลเพลงที่เป็นการแปลเพลงจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย และการแปลเพลงเพื่อใช้ขับร้องโดยใช้ทฤษฎีของ ปีเตอร์ โลว์ อยู่บ้าง แต่ไม่มีงานวิจัยที่เป็นการศึกษากระบวนการแปลเพลงที่ใช้ขับร้องซึ่งเป็นการแปลจากภาษาเยอรมันเป็นภาษาไทยเลย งานวิจัยนี้จึงถือเป็นโครงการนำร่องในการสร้างสรรค์และทดลองใช้บทแปลเพลงจากมิวสิกัลภาษาเยอรมันเป็นภาษาไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การแปลบทเพลงจากมิวสิกัลเรื่อง *Tanz der Vampire* มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาบทมิวสิกัลเรื่อง *Tanz der Vampire* (2011)¹ เพื่อทำความเข้าใจสาระสำคัญของเรื่อง
2. คัดเลือกบทเพลงที่จะนำมาแปล โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เพลงที่นางเอกมีส่วนร่วมร้องร่วมกับตัวละครเอก ได้แก่ พระเอก (อัลเฟรด) ศาสตราจารย์อะบรอนซิอุส และ แวมไพร์ (แคนท์ ฟอน ไครลอค) นอกจากนี้ บทเพลงที่เลือกยังมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเนื้อเรื่อง และมีเนื้อหาที่สะท้อนบุคลิกของตัวละครเอกแต่ละคนอย่างชัดเจน รวมทั้งมีลักษณะภาษาและจังหวะดนตรีที่หลากหลาย เหมาะแก่การวิเคราะห์และทดสอบการแปลเพลงเพื่อการขับร้อง ได้จำนวนทั้งสิ้น 7 บทเพลง ดังนี้ 1) Ein Mädchen, das so lächeln kann (หญิงสาวที่ยิ้มได้งามเช่นนั้น) 2) Du bist wirklich sehr nett (เธอช่างแสนดีจริง ๆ) 3) Draußen ist Freiheit (โลกกว้างข้างเสรี) 4) Totale Finsternis (ความมืดมิดดำทมิฬ) 5) Bücher

¹ วิดีโอมิวสิกัลเรื่อง *Tanz der Vampire* สามารถรับชมได้ที่ <https://www.youtube.com/watch?v=ctIX81z8AXI> (paarthursass, 2022)

(หนังสือ) 6) Tanzsaal (ห้องโถงเต้นรำ) และ 7) Draußen ist Freiheit (Reprise) (โลกกว้างข้างเสรี-ร้องใหม่)

3. ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีการแปลเพลงห้าประการของปีเตอร์ โลว์

4. จัดทำบทแปลเพลงจากมิวสิกัลเรื่อง *Tanz der Vampire* ทั้ง 7 บทเพลง โดยใช้หลักการแปลเพลงห้าประการของปีเตอร์ โลว์ เป็นแนวทาง และเน้นไปที่การแปลเพื่อการขับร้องเป็นหลัก

5. คัดเลือกนักร้อง จำนวนทั้งสิ้น 4 คน เพื่อมาขับร้องบทเพลงที่ได้รับการแปลตามลักษณะของตัวละคร ได้แก่ นางเอก (ซาร่า) พระเอก (อัลเฟรด) ศาสตราจารย์อะบรอนชีอุส และแวมไพร์ (เคานท์ ฟอน ไครลอค)

6. ให้นักร้องฝึกซ้อมร้องเพลง เพื่อให้คุ้นเคยกับจังหวะและทำนองของบทเพลง

7. บันทึกเสียงร้องรวมถึงเก็บข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับบทแปลจากนักร้องแต่ละคน

8. จัดทำวิดีโอภาพประกอบจากมิวสิกัลของแต่ละบทเพลง พร้อมทั้งใส่เนื้อเพลง

9. นำผลงานวิดีโอที่ลงเสียงบทแปลแล้วเปิดให้กลุ่มผู้ฟังทดลองรับฟังและเก็บข้อมูลความคิดเห็น โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มผู้ฟังทั่วไป และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

10. นำผลการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การแปลบทเพลงจากมิวสิกัลภาษาเยอรมันเรื่อง *Tanz der Vampire* จากภาษาเยอรมันเป็นภาษาไทย”

ตารางที่ 1 การแปลแบบสลับตำแหน่งคำตัวอย่างที่ 1

เนื้อร้องต้นฉบับ	บทแปลตรงตามตำแหน่ง	บทแปลสลับตำแหน่ง
Du verirrst dich und erfrierst im Schnee	เธอคงจะหลงทางและหนาว ในหิมะ	ในหิมะ เธอคงจะหลงทางและหนาว

จากตัวอย่างเนื้อร้องต้นฉบับ คำที่ลงท้ายประโยค คำว่า “im Schnee” เป็นสระเสียงยาว ซึ่งการแปลแบบตรงตามตำแหน่ง คำว่า “ในหิมะ” ก่อนข้างที่จะร้องยาก เนื่องจากเป็นคำภาษาไทยที่เป็นสระเสียงสั้นไม่มีตัวสะกด จะออกเสียงปิด

สามารถแบ่งผลการศึกษาได้ทั้งหมด 3 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) การจัดทำบทแปลตามหลักการแปลห้าประการของปีเตอร์ โลว์ 2) การบันทึกเสียงบทแปล และ 3) ความคิดเห็นจากผู้ฟัง

1. การจัดทำบทแปลตามหลักการแปลห้าประการของปีเตอร์ โลว์

จากการวิเคราะห์พบว่า การแปลบทเพลงทั้ง 7 เพลงภายใต้หลักเกณฑ์การแปลเพลงห้าประการของปีเตอร์ โลว์ พบว่า การแปลบทเพลงทั้ง 7 บทเพลงนั้นไม่สามารถรักษาสอดคล้องทั้ง 5 ข้อได้อย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากในการแปลบทเพลงครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความสามารถนำไปใช้ขับร้องได้จริงเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านการสื่อความหมาย ความเป็นธรรมชาติ จังหวะ และสัมผัสด้วย ต่อไปนี้เป็นการวิเคราะห์กระบวนการแปลที่เกิดขึ้นจากการพยายามทำตามหลักการแปลห้าประการดังกล่าว

1.1 การแปลเพื่อให้สามารถนำไปใช้ร้องได้ ความสามารถในการนำไปร้องได้ (singability) ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดจุดมุ่งหมายหลัก คือ การรักษาจังหวะและอารมณ์ของเพลงให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับ การแปลตรงตามตัวหรือโครงสร้างของภาษาต้นฉบับ ทำให้ไม่สามารถขับร้องได้ เนื่องจากความยากง่ายในการออกเสียง ซึ่งเกี่ยวข้องกับสระเสียงสั้น-ยาว กลวิธีการแปลที่ผู้วิจัยใช้มากที่สุด คือ เทคนิคการสลับตำแหน่งคำเพื่อให้บทแปลสามารถร้องได้อย่างเป็นธรรมชาติ และสื่อความรู้สึกได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด (ตารางที่ 1 และ 2)

ด้วยพยัญชนะกัก (glottal stop) เสมอ ในทางกลับกัน การสลับตำแหน่งคำว่า “ในหิมะ” มาขึ้นต้นประโยค ทำให้จังหวะการร้องสอดคล้องกับทำนองมากขึ้น เนื่องจากคำว่า “หนาว” เป็นสระเสียงยาว

ตารางที่ 2 การแปลแบบสลับตำแหน่งคำตัวอย่างที่ 2

เนื้อร้องต้นฉบับ	บทแปลตรงตามตำแหน่ง	บทแปลสลับตำแหน่ง
Ich langweile mich tot zu Haus	ฉันเบื่อจนจะตายในบ้านนี้	ในบ้านนี้นั่นเบื่อจนจะตาย

จากตัวอย่างเนื้อร้องต้นฉบับ คำที่ลงท้ายประโยค คือ คำว่า “zu Haus” เมื่อร้องจะลากเสียงยาวและเมื่อแปลในภาษาไทยจะได้คำว่า “ในบ้านนี้” ซึ่งเมื่อขับร้องตามทำนอง ทำให้คำว่า “นี้” ออกเสียงผิดเพี้ยนไปจากเดิมเป็น “นี่” ทำให้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสลับตำแหน่งคำ โดยนำ “ในบ้านนี้” มาไว้ต้นประโยค ทำให้คำว่า “ตาย” ซึ่งเป็นคำที่มีสระเสียงยาวและวรรณยุกต์สามัญไปอยู่ท้ายประโยคแทน ส่งผลให้จังหวะการร้องสอดคล้องกับทำนองได้ดียิ่งขึ้น

1.2 การถ่ายทอดความหมายของต้นฉบับ การแปลที่ดีต้องสามารถเก็บความหมายทางภาษาต้นทาง (sense) ได้ครบถ้วน โดยไม่เพียงแต่ถ่ายทอดความหมายตรงตัว

แต่ยังต้องคำนึงถึงอารมณ์และสาระสำคัญของเนื้อร้องด้วย ในบางกรณีการแปลตรงตัวอาจไม่เหมาะสมกับการขับร้อง เนื่องจากการออกเสียงของคำที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาหาคำที่เหมาะสมในภาษาไทยแต่ยังคงความหมายของเพลงในภาษาต้นฉบับไว้เหมือนเดิม

1.2.1 การแปลที่ไม่ตรงตามความหมายเดิม การแปลตรงตัวจากภาษาเยอรมันอาจส่งผลให้เนื้อร้องขาดความไพเราะหรือไม่สามารถร้องเข้ากับทำนองได้ จึงได้มีการปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้เหมาะสมในการขับร้องมากขึ้น แม้ว่าความหมายอาจไม่ตรงกันแบบคำต่อคำ แต่ยังคงรักษาอารมณ์และสาระสำคัญของเพลงต้นฉบับ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการแปลที่ไม่ตรงตามความหมายเดิม

เนื้อร้องต้นฉบับ	บทแปลตรงตามความหมาย	บทแปลในการร้อง
Totale Finsternis, Ein Meer von Gefühl und kein Land!	ความมืดมืดดำทมิฬ ทะเลความรู้สึกไร้แผ่นดิน	ความมืดมืดดำทมิฬ ทะเลความรู้สึกไร้ขอบฟ้า

ประโยคข้างต้น ถ้าแปลตามต้นฉบับคำว่า “แผ่นดิน” เป็นสระเสียงสั้น เมื่อนำมาใช้ขับร้องจริงนั้นไม่สามารถลากเสียงให้ยาวได้ตามทำนองต้นฉบับที่ลงท้ายด้วยสระเสียงยาว จึงต้องปรับเปลี่ยนคำศัพท์เป็นคำว่า “ขอบฟ้า” ซึ่งเป็นสระเสียงยาว ทำให้ขับร้องได้ตามทำนองเดิมและให้ความหมายในทำนองเดียวกัน

1.2.2 การเติมคำเรียกหน้าชื่อเฉพาะ ชื่อบุคคลภาษาเยอรมันมักมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยพยางค์ที่แตกต่างจากภาษาไทย เช่น ชื่อ “Aristoteles (อริสโตเติลเลส)” มีห้าพยางค์ แต่ในภาษาไทยชื่อคนเหล่านี้มีชื่อเฉพาะในภาษาไทยอยู่แล้ว เช่น

ตารางที่ 4 ตัวอย่างการแปลคำเรียกหน้าชื่อเฉพาะ

เนื้อร้องต้นฉบับ	บทแปลในการร้อง
Aristoteles, Empedokles, Aeneas,	ท่านอริสโตเติล, เอ็มเพโดคลีส, ท่านอีเนียส,

“อริสโตเติล” มีสี่พยางค์ ส่งผลให้จังหวะของเพลงเปลี่ยนไป จึงอาจมีการเติม “ท่าน” เข้าไปหรือการยืดเสียงร้องเพื่อให้สอดคล้องกับจังหวะของทำนองเพลง (ตารางที่ 4)

1.3 การรักษาความเป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยเลือกใช้คำหรือวลีที่ฟังดูเป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับภาษาปลายทาง แต่ก็ไม่ได้ขัดกับหลักทางไวยากรณ์ของทางต้นฉบับ ทำให้บทแปลสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังคงรักษาอารมณ์ของเพลงต้นฉบับได้ อีกทั้งยังรักษามิติความเป็นธรรมชาติ (naturalness) ตามหลักการของ ปีเตอร์โลว์ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ตัวอย่างการแปลคำให้มีความเป็นธรรมชาติ

เนื้อร้องต้นฉบับ	บทแปลตรงตามความหมาย	บทแปลในการร้อง
Sarah, bist du wach ?	ซาร่า ตื่นอยู่ไหม	ซาร่า นอนหรือยัง

ประโยคข้างต้นคำว่า “ตื่น” เมื่อนำมาใช้ขับร้องจริง เสียงที่เปล่งออกมานั้นเพี้ยนไปจากเดิมเป็น “ตื่น” ซึ่งทำให้ความหมายผิดเพี้ยน ผู้วิจัยจึงได้ปรับเปลี่ยนเป็น “ซาร่านอนหรือยัง” ซึ่งมีความเป็นธรรมชาติและให้ความหมายในเชิงเดียวกันว่า เธอยังตื่นอยู่หรือไม่ อีกทั้งคำว่า “นอน” และ “หรือยัง” ยังจับด้วยพยางค์ที่เป็นเสียงสามัญ ซึ่งเข้ากับโน้ตเพลงได้ดีกว่าเสียงวรรณยุกต์ในคำว่า “ตื่น” และ “ไหม” อีกทั้งฟังเป็นธรรมชาติในภาษาไทย

1.4 การคำนึงถึงจังหวะ (rhythm) จังหวะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการแปลเพลง โดยเฉพาะเมื่อโครงสร้างประโยคและลักษณะการเรียงคำในภาษาเยอรมันและไทยแตกต่างกัน การแปลจึงต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้สามารถขับร้องได้และยังสามารถรักษาจังหวะของเพลงไว้ บางกรณี ประโยคภาษาเยอรมันเมื่อแปลเป็นไทยอาจกลายเป็นการฉีกคำหรือเป็นการตัดคำระหว่างวรรคเมื่อเทียบกับประโยคต้นฉบับในภาษาเยอรมัน อย่างไรก็ตาม เมื่อนำไปร้องจริงจะยังสามารถขับร้องได้เข้ากับจังหวะดนตรีเดิม (ตารางที่ 6)

ในการเลือกสรรคำแปลให้ลงตัวกับทำนองและสอดคล้อง

กับภาษาไทย บางครั้งมีการเพิ่มพยางค์เข้าไปในบทแปลด้วยการเพิ่มคำ ซึ่งคำที่เพิ่มเข้าไปนั้นอาจเป็นคำที่แยกกันไม่ตรงกับต้นฉบับทำให้เมื่อมองดูเนื้อร้องของบทแปลแล้วเหมือนเป็นการฉีกหรือตัดคำ ในตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่า “สวยงาม” เมื่อเทียบกับประโยคต้นฉบับจะเป็นการตัดคำสวย และ งาม ออกจากกัน แต่หากคำนึงในแง่ของจำนวนพยางค์ ก็จะมีจำนวนเท่ากับต้นฉบับ อย่างไรก็ตาม การที่สามารถนำบทแปลประโยคนี้นี้มาใช้ร้องได้ตามแบบต้นฉบับเป็นเพราะเพลงต้นฉบับนั้นมีจังหวะที่เร็ว ดังนั้น เมื่อนำมาร้องแล้วจึงกลายเป็นคำที่ต่อกันโดยไม่ขัดธรรมชาติของภาษาไทย

ในกรณีที่เป็นการพูดโต้ตอบกันของสองตัวละคร การแปลจะให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดอารมณ์และถ่ายทอดบุคลิกของตัวละคร ผู้วิจัยจึงเน้นการแปลบทสนทนา มีความเป็นธรรมชาติและเหมาะสมกับบริบทของภาษาไทย ในเรื่องของจำนวนพยางค์ อาจจะมีพยางค์เกินเมื่อเทียบกับประโยคต้นฉบับ แต่สามารถขับร้องตามทำนองเดิมได้ (ตารางที่ 7 และ 8)

ตารางที่ 6 ตัวอย่างการแปลที่มีการตัดคำในภาษาไทย

เนื้อร้องต้นฉบับ	บทแปลในการร้อง
Gibt es ein Land	มีแผ่นดินสวย
In dem alle Wunder möglich sind?	งาม ทุกอย่างล้วนสามารถเป็นไปได้จริง

ตารางที่ 7 ตัวอย่างการแปลบทสนทนาในเพลง (พยางค์เกิน)

เนื้อร้องต้นฉบับ	บทแปลในการร้อง
Sie wollen baden?	คุณจะทำน้ำหรือคะ
Stör ich?	ฉันรบกวนรีเปล่า

ตารางที่ 8 ตัวอย่างการแปลบทสนทนาในเพลง (การถ่ายทอดบุคลิกของตัวละคร)

เนื้อร้องต้นฉบับ	บทแปลในการร้อง
Junge, hörst du das?	ไอ้หนู ได้ยินเสียงนั้นไหม
Jemand schleicht durch's Haus!	มีคนแอบเข้าบ้าน
Etwas geschieht, ich weiß nicht was	ข้าไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น
Doch ich krieg es raus	เดี๋ยวข้าออกไปดู

จะเห็นได้ว่าการเลือกใช้คำว่า “ไอ้หนู” แทนคำว่า Junge ในภาษาเยอรมัน เพื่อสะท้อนบุคลิกของตัวละคร ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ แทนการใช้คำว่า “ชายหนุ่ม” แม้จะแปลตรงตัวแต่ไม่สอดคล้องกับลักษณะการพูดของตัวละครและบรรยากาศในบทสนทนา นอกจากนี้ การเลือกใช้สรรพนาม “ข้า” แทนคำว่า ich ช่วยเพิ่มความเป็นธรรมชาติและเข้ากับยุคสมัยของเรื่องมากกว่า “ฉัน” ซึ่งจะฟังดูไม่เหมาะสมในบริบทของตัวละครอาวุโสในเรื่องดังกล่าว

1.5 การสร้างสัมผัส การรักษาสัมผัส (rhyme) ตลอดทั้งเพลงนั้นทำได้ยาก อีกทั้งภาษาเยอรมันซึ่งเป็นภาษาต้นทางกับภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาปลายทางนั้น มีลักษณะฉันทลักษณ์หรือการสร้างสัมผัสที่ต่างกัน เมื่อเทียบกับการแปลระหว่างภาษายุโรปด้วยกัน ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยพยายาม

รักษาสัมผัสภาษาทางต้นฉบับก่อน ในกรณีที่ไม่สามารถทำได้ ผู้วิจัยจึงต้องเปลี่ยนมาใช้สัมผัสภาษาไทยแทน แต่เนื่องจากโครงสร้างทางภาษาเยอรมันที่แตกต่างจากภาษาไทย ผู้วิจัยจึงไม่สามารถรักษาสัมผัสตามต้นฉบับได้ทั้งหมด (ตารางที่ 9)

ผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการแปลส่วนใหญ่ผู้วิจัยมีการใช้เทคนิคการแปลแบบการสลับตำแหน่งคำ เนื่องจากช่วยให้บทแปลสามารถนำไปร้องได้จริง โดยยังคงรักษาจังหวะ อารมณ์ และความหมายของบทเพลงต้นฉบับไว้ได้ใกล้เคียงมากที่สุด การสลับตำแหน่งคำยังช่วยให้จังหวะของถ้อยคำสอดคล้องกับทำนองเพลง และลดปัญหาความยากในการออกเสียงที่เกิดจากโครงสร้างเสียงของภาษาไทย

ตารางที่ 9 ตัวอย่างการแปลแบบรักษาสัมผัส

เนื้อร้องต้นฉบับ	บทแปลในการร้อง
Ein Mädchen, das so lächeln kann	หญิงสาวที่ยิ้มได้งามเช่นนี้
Hab ich nie gesehen	ฉันยังไม่เคยเจอ
So einen netten jungen Mann	เช่นเดียวกับชายหนุ่มที่แสนดี
Habe ich noch nie gesehen	ฉันก็ยังไม่เคยได้เจอ

2. การบันทึกเสียงบทแปล

หลังจากการแปลบทเพลงเป็นภาษาไทยแล้ว ผู้วิจัยได้คัดเลือกนักร้องที่เหมาะสมกับลักษณะของตัวละคร และแจกจ่ายบทแปลพร้อมทำนองเพลงต้นฉบับให้นักร้องแต่ละคน เพื่อฝึกซ้อมและคุ้นเคยกับจังหวะของเพลง ผู้วิจัยได้นัดซ้อมและบันทึกเสียงเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งเก็บข้อมูลจากผู้ขับร้องโดยการสังเกตและสอบถามถึงปัญหาที่พบระหว่าง

การฝึกซ้อมและการบันทึกเสียง ปัญหาที่พบในขั้นตอนนี้คือ การขับร้องเป็นไปได้อ่อนขำยากสำหรับตัวนักร้องแต่ละคน เนื่องจากทำนองที่ค่อนข้างยากและภาษาที่แตกต่างจากทางต้นฉบับ ทั้งในแง่ของภาษาไทยที่มีวรรณยุกต์ และจังหวะของดนตรีนั้นก็ค่อนข้างที่จะจับจังหวะยาก เพราะบางบทเพลงนั้นมีจังหวะที่เร็วมาก นักร้องจึงต้องมีการฝึกซ้อมและต้องมีความแม่นยำในจังหวะเพลงอย่างมาก

หลังจากบันทึกเสียงร้องบทเพลงทั้ง 7 บทเพลงแล้ว ผู้วิจัยได้มีการนำเสียงร้องมาลงในวิดีโอการแสดงเรื่อง *Tanz der Vampire* ของแต่ละบทเพลง² เพื่อนำวิดีโอที่มีเสียงร้องเป็นภาษาไทยนั้นไปทดสอบกับผู้ฟังในลำดับต่อไป³

3. ความคิดเห็นจากผู้ฟัง

ผู้วิจัยได้จัดทำการแสดง 7 บทเพลงที่ได้รับการแปลจากมิวสิกวิดีโอเรื่อง *Tanz der Vampire* จากภาษาเยอรมันเป็นภาษาไทย โดยได้มีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ฟัง 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ฟังทั่วไป และอาจารย์คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีและการแปลเพลง โดยสามารถแบ่งผลการประเมินจากผู้ฟังออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

3.1 ความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ฟังทั่วไป การเก็บข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ฟังทั่วไป ผู้วิจัยได้มีการนัดกลุ่มผู้ฟังที่เป็นบุคคลทั่วไปมาฟังพร้อม ๆ กัน ซึ่งเป็นนักศึกษาในคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 10 คน

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ฟังทั่วไป

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของบทแปล	คะแนนที่ได้	ระดับ
ความเข้าใจเนื้อหาของบทแปลเพลง	4.6	มากที่สุด
ความเป็นธรรมชาติของบทแปลเพลง	4.3	มาก
การถ่ายทอดอารมณ์และบรรยากาศของบทแปลเพลง	5	มากที่สุด
ความสามารถในการถ่ายทอดบุคลิกของตัวละคร	4.6	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.63	มากที่สุด

² วิดีโอการแสดงเรื่อง *Tanz der Vampire* ของแต่ละบทเพลง

- *Tanz der Vampire* 2018 - Ein Mädchen dass so lächeln kann รับชมได้ที่ <https://www.youtube.com/watch?v=rC6Qi6gUPxw> (Blue Guitar01, 2021)

- *Tanz der Vampire* (Hamburg) - Totale Finsternis รับชมได้ที่ <https://www.youtube.com/watch?v=kY-dLnxg8SE> (Severian, 2011)

- *Tanz der Vampire* - Draußen ist Freiheit - Raphael Groß รับชมได้ที่ https://www.youtube.com/watch?v=9YmOZhr9x_0 (Lenax, 2020)

- TDV 2013 REPRISE / Draußen ist Freiheit / Mercedesz Csampai - Michael Heller รับชมได้ที่ <https://www.youtube.com/watch?v=iYxLbs48XuQ> (MusicalPhantoms, 2018)

- *Tanz der Vampire* - Berlin 2011 (English subs) รับชมได้ที่ <https://www.youtube.com/watch?v=ctIX81z8AXI> (paarthursass, 2022)

- Du bist wirklich sehr nett - Tibor Héger, Senta-Sofia Delliponti รับชมได้ที่ <https://www.youtube.com/watch?v=wfh-OtlLKe0&t=80s> (1Schwamm, 2010)

- Tanzsaal - *Tanz der Vampire* Wien - 20 Jahre รับชมได้ที่ <https://www.youtube.com/watch?v=IBTRLG18xY0&t=165s> (*Tanz der Vampire*, 2018)

³ วิดีโอบันทึกเสียงร้องบทเพลงแปลทั้ง 7 บทเพลง สามารถรับชมได้ที่ <https://shorturl.asia/I4Zg0>

(ชาย 5 คน และหญิง 5 คน) การคัดเลือกประกอบด้วยผู้ที่มีพื้นฐานและไม่มีพื้นฐานทางด้านดนตรี รวมทั้งผู้ที่มีพื้นฐานและไม่มีพื้นฐานทางด้านภาษาเยอรมัน เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่หลากหลายและสะท้อนมุมมองของผู้ฟังทั่วไปมากที่สุด แล้วเปิดคลิปวิดีโอให้ดู เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2568 ที่ห้อง ว.313 คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นในแบบประเมินโดยเน้นไปที่ความเข้าใจบทเพลงและการฟังเพลงเป็นหลัก ไม่เน้นความรู้เชิงลึกทางด้านภาษาและดนตรี โดยกำหนดคะแนนที่ให้ประเมินไว้เป็น 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด และกำหนดระดับค่าความคิดเห็นในแต่ละด้านเป็น 1-1.5 = น้อยที่สุด, 1.6-2.5 = น้อย, 2.6-3.5 = ปานกลาง, 3.6-4.5 = มาก และ 4.6-5 = มากที่สุด ซึ่งผลจากการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ฟังทดลองกลุ่มนี้ ปรากฏดังแสดงในตารางที่ 10

จากข้อมูลดังกล่าวและจากการสังเกตการณ์ในวันที่เก็บข้อมูล สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มผู้ฟังเห็นว่าบทเพลงแปลนั้นมีความไพเราะ สามารถรับรู้และเข้าใจถึงอารมณ์ของตัวละคร อีกทั้งยังสามารถเพลิดเพลินไปกับการฟังเพลงอีกด้วย ในประเด็นที่มีการสอบถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสามารถนำบทแปลนี้มาใช้ในละครเพลงได้จริงหรือไม่ กลุ่มผู้ฟัง 5 คนให้ความเห็นว่าอยู่ในระดับ “ใช้ได้แต่ต้องปรับปรุงบางส่วน” แต่อีก 4 คน เห็นว่า “ใช้ได้ดีมาก” นอกจากนี้ ในการตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่บทแปลควรได้รับการปรับปรุงพบว่า สิ่งที่ควรปรับปรุงเป็นอันดับแรก คือ “ความเป็นธรรมชาติของบทแปล” ในขณะที่ด้าน “การแปลให้สอดคล้องกับบุคลิกของตัวละคร” และการถ่ายทอดอารมณ์ของบทแปลมีการกล่าวถึงน้อยที่สุด

3.2 ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ การเก็บข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ส่งลิงก์วิดีโอไปให้ผู้เชี่ยวชาญฟังก่อนล่วงหน้า จากนั้นจึงมีการสอบถามและพูดคุยกับอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทั้งสองท่าน ได้แก่ อาจารย์ท่านหนึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านดนตรี ส่วนอีกท่านมีความเชี่ยวชาญด้านการแปล แม้ว่าทั้งสองท่านจะไม่ได้เชี่ยวชาญภาษาเยอรมันโดยตรง แต่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะพิจารณาบทเพลงจากทั้งทำนองและเสียงร้องต้นฉบับ และบทแปลภาษาไทย พร้อมรับชมวิดีโอที่ใส่เสียงบทแปลภาษาไทยไว้แล้ว จึงสามารถให้ข้อสังเกตได้อย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับการแปลเพื่อการขับร้อง พบว่าทั้งสองท่านคิดว่าบทแปลเพลงทั้ง 7 เพลง ในด้านของการสื่อความหมายนั้นมีความเข้าใจง่าย ภาษาที่ใช้ไม่ได้มีความยากเกินไปที่จะเข้าใจ อย่างไรก็ตาม ไม่สามารถให้ความเห็นว่าตรงตามความหมายหรือไม่ เนื่องจากไม่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญภาษาเยอรมัน การรักษาโครงสร้างจังหวะและสัมผัสในการแปลทำได้ดี ไม่เห็นปัญหาที่มีนัยสำคัญ แต่ในขณะเดียวกันยังมีบางจุดที่ยังต้องปรับปรุง โดยเฉพาะประเด็นหลักที่ส่งผลต่อการขับร้องและความเข้าใจของผู้ฟัง นั่นก็คือ เสียงของวรรณยุกต์ที่ต่างกัน กล่าวคือ เสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย มี 5 เสียง คือ สามัญ เอก โท ตรี และจัตวา ในขณะที่ในภาษาเยอรมันซึ่งเป็นต้นฉบับนั้นไม่มีวรรณยุกต์ จึงส่งผลให้การขับร้องบางคำนั้นมีเสียงที่เพี้ยน แปร่ง ฟังดูแปลกและขาดความเป็นธรรมชาติไปบ้าง นอกจากนี้ยังส่งผลให้ผู้ฟังอาจจะฟังเพลงไม่เข้าใจทั้งหมดหรือฟังไม่เข้าใจเลยถ้าไม่เห็นเนื้อเพลงที่แปล

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยเรื่อง การแปลบทเพลงจากมิวสิคัลเรื่อง *Tanz der Vampire* พบว่า งานวิจัยชิ้นนี้สามารถบรรลุจุดประสงค์ได้ครบทั้ง 3 ข้อ กล่าวคือ ตามวัตถุประสงค์ข้อแรก ผู้วิจัยสามารถจัดทำบทแปลเพลงทั้ง 7 บทเพลงที่คัดเลือกมาโดยใช้ทฤษฎีการแปลของ ปีเตอร์ โลว์ ได้อย่างลุล่วง ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะไม่สามารถรักษาหลักการแปลเพลงของ ปีเตอร์ โลว์ ได้ทั้ง 5 ประการอย่างเคร่งครัดและต้องปรับเปลี่ยนไปในแต่ละบริบทก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Franzon (2008) ซึ่งเสนอว่าการแปลเพลงไม่ควรยึดเพียงความหมายดั้งเดิมเท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญกับจังหวะและดนตรีต้นฉบับด้วย เพื่อให้สามารถนำไปขับร้องได้ตามทำนองเดิม

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่สอง ในการบันทึกเสียงร้องบทแปลเพลงและจัดทำเป็นอัลบั้มเพลงนั้น ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกนักร้องมาทั้งหมด 4 คน เพื่อทำการอัดเสียงร้องและนำบทเพลงแปลมาจัดทำเป็นอัลบั้มเพลง นักร้องที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาแสดงความคิดเห็นไว้ว่า การออกเสียงในการร้องค่อนข้างยาก เนื่องจากในภาษาไทยมีเสียงวรรณยุกต์ แต่ภาษาเยอรมันไม่มี บทแปลภาษาไทยจึงต่างจากต้นฉบับ นอกจากนี้ยังมีความยากในการออกเสียงชื่อเฉพาะต่าง ๆ เนื่องจากนักร้องบางคนไม่ได้มีพื้นฐานภาษาเยอรมัน จึงส่งผลให้ในบางครั้งนักร้องนั้นมีความสับสนในการออกเสียง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Crystal (1997) ที่อธิบายว่า โครงสร้างของเสียงในแต่ละภาษามีความแตกต่างกัน ทั้งในรูปแบบของน้ำเสียงหรือวรรณยุกต์ ซึ่งอาจทำให้เกิดอุปสรรคในการถ่ายทอดเสียงเพลง

จากผลการประเมินของผู้ฟังซึ่งเป็นการตอบวัตถุประสงค์ข้อที่สาม สามารถสรุปได้ว่า บทเพลงทั้ง 7 บทเพลงที่แปลมานั้นสามารถเข้าใจได้ง่าย มีความไพเราะ บทเพลงแปลสามารถสื่อให้ผู้ฟังเข้าใจและรับรู้ถึงอารมณ์และบุคลิกของตัวละครได้ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านการเลือกคำให้เสียงของวรรณยุกต์นั้นมีความถูกต้องตามหลักของภาษาไทย เพื่อไม่ให้เกิดเสียงร้องที่เพี้ยน หรือความสับสนของผู้ฟัง และเพื่อเพิ่มความไพเราะของบทเพลงมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทศนีย์ กิรติรัตน์วัฒนา (Keerativatwattana, 2012) ที่เน้นย้ำว่าเสียงร้องที่ผู้ฟังได้ยินเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้ฟังได้ยิน

การแปลเพลงไม่ใช่เพียงการถ่ายทอดภาษา หากแต่ยังเป็นการเชื่อมโยงระหว่างสองวัฒนธรรมเข้าด้วยกันโดยผ่านบทเพลง ผู้วิจัยยอมรับว่างานวิจัยนี้ยังมีข้อจำกัดบางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการที่ไม่สามารถนำเสนอบทแปลมิวสิกัลทั้งเรื่อง ทำให้ไม่อาจเห็นภาพรวมอย่างแท้จริง อีกทั้งยังไม่ได้มีการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้งสองภาษาเพื่อตรวจสอบด้านการสื่อความหมายให้รอบด้านขึ้น นอกจากนี้ การนำเสนอบทแปลเพลงให้กลุ่มผู้ฟังทดลองได้รับฟังและให้ความเห็นนั้นอาศัยสื่อวีดิโอจากการแสดงที่มีอยู่ก่อนแล้ว การวัดผลเรื่องการสื่ออารมณ์และการเข้ากับบุคลิกของตัวละคร อาจมีอิทธิพลของภาพเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่มาก อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้สามารถสร้างคุณค่าใหม่ ๆ ทั้งในด้านความรู้ในการแปลเพลง การพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ตลอดจนเสริมสร้างคุณค่าใหม่ ๆ ในด้านการศึกษาเชิงวัฒนธรรมและดนตรี อีกทั้งยังให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้ฟัง ซึ่งสะท้อนถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังนำไปสู่ข้อค้นพบที่น่าสนใจและสามารถนำไปต่อยอดได้ทั้งในทางการแปลและการวิจัยอีกหลายด้านด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นหลักการแปลเพลงเพื่อใช้ขับร้องที่เป็นการสื่อสารข้ามภาษาระหว่างภาษาเยอรมันและภาษาไทยได้โดยตรง อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการแปลเพลงจากภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เป็นภาษาไทยด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นพบแง่มุมที่น่าสนใจที่สามารถนำไปสู่การแปลบทเพลงมิวสิกัลหรือเพลงอื่น ๆ และประโยชน์ในการศึกษาในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาการเลือกคำที่ใช้ในการแปล โดยคำนึงถึงเสียงของวรรณยุกต์ในภาษาไทย เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาดของการออกเสียงเมื่อนำบทเพลงไปขับร้อง
2. ควรเลือกนักร้องที่มีความรู้พื้นฐานเบื้องต้นในภาษาเยอรมันมาขับร้องบทเพลงแปล เพื่อประหยัดเวลาในการศึกษาทำนองและจังหวะบทเพลงจากต้นฉบับก่อนขับร้องจริง และเพื่อให้นักร้องสามารถเข้าใจเนื้อเพลงของต้นฉบับบางส่วนได้ เพื่อจะได้เข้าถึงอารมณ์ของเพลงที่จะต้องขับร้องมากยิ่งขึ้น

3. ควรใช้ทฤษฎีการแปลเพลงอื่น ๆ เข้ามาใช้ในการแปลร่วมด้วย เพื่อความแม่นยำและลดความผิดพลาดในการแปลที่จะนำไปใช้ขับร้องในอนาคต

4. ควรมีการวิจัยการแปลโดยเน้นการรับรู้จากผู้ฟังให้มากขึ้น โดยเฉพาะการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้ฟังที่มีจำนวนมากกว่าและหลากหลายกว่าในงานวิจัยนี้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การแปลบทเพลงจากมิวสิกัลเรื่อง *Tanz der Vampire* ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย นวัตกรรม และการสร้างสรรค์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีงบประมาณ 2568 คณะผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีและการแปลจากคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ได้เสียสละเวลามาช่วยฟังบทเพลงแปล และชี้แนะประเด็นที่ควรปรับปรุงแก้ไข และขอขอบคุณนักร้องที่มีส่วนร่วมในการซ้อมร้องเพลง อัดบทเพลงแปล และมีส่วนช่วยให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

References

- 1Schwamm. (2010, November 27). **Du bist wirklich sehr nett - Tibor Héger, Senta-Sofia Delliponti** [Video]. <https://www.youtube.com/watch?v=wfh-OtILKe0&t=80s>
- Attaviriyapap, K., Klinnoi, J., Krawmoh, W., Prajanpanich, J., Runggeratigul, K., Sawaddee, N., & Yamlamai, N. (2024). "Star of Arts" across languages: An analysis of singable song translation from a typological perspective ("ดาวอักษร" ข้ามภาษา : การวิเคราะห์บทแปลเพลงสำหรับร้องจากมุมมองแบบลัทธิภาษา). *Journal of Arts and Thai Studies*, 46(1), Article E2579. <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/artssu/article/view/2579>
- Blue Guitar01. (2021, January 10). **Tanz der Vampire 2018 - Ein Mädchen dass so lächeln kann** [Video]. <https://www.youtube.com/watch?v=rC6Qi6gUPxw>
- Chanhom, N. (2020). **Translation strategies of English to Thai: A case study of comic movie' songs translated by Thani Phunsuwan** (กลวิธีการแปลเพลงเป็นภาษาไทย : กรณีศึกษาในบทเพลง

- จากภาพยนตร์การ์ตูนที่แปลโดย ธาณี พูนสุวรรณ) [Master's thesis, Ubon Ratchathani University]. Ubon Ratchathani University Portal Site for E-Thesis & E-Research. <https://www.esanpedia.oar.ubu.ac.th/e-research/?q=node/2095>
- Crystal, D. (1997). **The Cambridge encyclopedia of language** (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Franzon, J. (2008). Choices in song translation: Singability in print, subtitles and sung performance. **The Translator**, 14(2), 373–399.
- Jing, N. X., & Amini, M. (2019). Problems and solutions in English-Chinese translation of song lyrics in Mulan [Special issue]. **Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems**, 11(05), 1202–1206.
- Keeratiratwattana, T. (2012). **Approaches to the translation of singable songs in the animations Tangled and Brave** (แนวทางการแปลบทเพลงเพื่อการขับร้องประกอบภาพยนตร์เรื่อง *Tangled* และ *Brave*) [Master's thesis, Chulalongkorn University]. Chulalongkorn University Intellectual Repository. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/77481>
- Lenax. (2020, January 13). **Tanz der Vampire - Draußen ist Freiheit - Raphael Groß** [Video]. https://www.youtube.com/watch?v=9YmOZhr9x_0
- Low, P. (2017). **Translating song: Lyrics and texts**. Routledge.
- musicalONE. (n.d.). **Tanz der Vampire Musical**. <https://www.musicalone.de/musicals/tanz-der-vampire.html> [in German]
- MusicalPhantoms. (2018, January 14). **TDV 2013 REPRISE /Draußen ist freiheit / Mercedesz Csampai -MichaelHeller** [Video]. <https://www.youtube.com/watch?v=iYxLbs48XuQ>
- paarthursass. (2022, September 16). **Tanz der Vampire-Berlin 2011 (English subs)** [Video]. <https://www.youtube.com/watch?v=ctlX81z8AXI>
- Pitchayakamin, N. (2021). **Development and solution strategies of musical theater business in Thailand** (กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาธุรกิจละครเวทีรูปแบบมิวสิคัลในประเทศไทย) [Master's thesis, Silpakorn University]. Silpakorn University Repository. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/24677>
- Pripwai, P. (2015, November 14). Before being...musicals (กว่าจะเป็น...เพลงละครเวที). **PostToday**. <https://www.posttoday.com/lifestyle/399683>
- Severian, J. (2011, December 3). **Tanz der Vampire (Hamburg) - Totale Finsternis** [Video]. <https://www.youtube.com/watch?v=kY-dLnxg8SE>
- Tanz der Vampire. (2018, June 27). **Tanzsaal - Tanz der Vampire Wien - 20 Jahre** [Video]. <https://www.youtube.com/watch?v=IBTRLG18xY0&t=165s>
- Wolf, K. (2017). **Der gesungene Zieltext: Die Rolle der Sangbarkeit in der Übersetzung von Populärmusik am Beispiel von „Poem – Leonard Cohen in deutscher Sprache“ von Misha G. Schoeneberg** [Master's thesis, Karl-Franzens-Universität Graz]. uniPUB. <https://unipub.uni-graz.at/obvugrhs/content/titleinfo/2327623> [in German]
- Yang, F. (2013). **Sing me a story: History and development of German-language and American musical**. The George Washington University.